O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIY-
SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Ro'yxatga olindi: № 60920100-RSP1310 RSP1410 2024yil "10" 14	**"TASDIQLAYMAN"** SamDU rektori: _____ R.I.Xamrayev 2024 yil "__" _____

Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	900 000 – Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	920 000 - Ijtimoiy ta'minot
Ta'lim yo'nalishi:	60920100 – Ijtimoiy ish

Fan/modul kodi RSP1310 RSP1410	O‘quv yili 2026-2027	Semestr III IV	ECTS – Kreditlar 4 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 6

1.	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy (soat)
	Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash	48 76	72 104	120 180

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**FANNING MAZMUNI** **Fanni o‘qitishdan maqsad:** Talabalarga ruhiy salomatlik haqidagi tushunchalarini shakllantirib uy sharoitida parvarishlashni va uni tashkillashni o’rgatish. **Fanning vazifasi:** - Ruhiy salomatlik haqida ma’lumot berish; - Uyda parvarishlashga ehtiyoji bo’lgan toifalarga uy sharoitida parvarishlash bo’yicha nazariy va amaliy bilimlarni berish;

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**	
Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza III-M 24 s.	
M1	**Ruhiy salomatlik tushunchasi.** Ruhiy salomatlik Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti tomonidan inson o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarishi, hayotning normal stresslariga dosh bera oladigan, samarali va samarali mehnat qilishi, shuningdek, o‘z hissasini qo‘shishi mumkin bo‘lgan farovonlik holati sifatida tavsiflanadi. Ushbu „ruhiy salomatlik“ tushunchasining mazmuni faqat tibbiy-psixologik mezonlar bilan cheklanmaydi, u doimo insonning ma’naviy hayotini tartibga soluvchi ijtimoiy va guruh me’yorlarini aks ettiradi.
M2	**Ruhiy salomatlik va ijtimoiy hayot.** Ruhiy salomatlik bizning hissiy, psixologik va ijtimoiy farovonligimizni o'z ichiga oladi. Bu bizning fikrlash, his qilish va harakat qilishimizga ta'sir qiladi. Bu, shuningdek, stressni qanday engishimizni, boshqalar bilan munosabatda bo'lishni va tanlashni aniqlashga yordam beradi. Ruhiy salomatlik hayotning har bir bosqichida, bolalik va o'smirlikdan to voyaga yetgunga qadar muhim ahamiyatga ega.

M3	**Ruhiy salomatlik ko'rsatkichlari. His tuyg'u – o'zini boshqara olish.** Tafakkur- adekvat, sog'lom fikr yuritish; Xotira – eslab qolish, esda saqlash, esga tushirish; Xarakter – xukq-atvor tizimi.
M4	**Shaxsning individual salomatligi.** Ma'naviy salomatlik; Jismoniy salomatlik; Ruhiy salomatlik; Ijtimoiy salomatlik.
M5	**Inson psixikasini buzadigan omillar.** Atrof-muhitning zararli ta'siri; Jismoniy kasallik; Genetik dasturlashtirilgan xatti harakatlar uslubi; Giyohvandlik; Spirtli ichimliklar, чекиш chekish, yomon odatlar.
M6	**Ruhiy salomatlikni asrash va ruhiy buzilishlarni oldini olishga qaratilgan ijtimoiy terapiya.** To'g'ri ovqatlanish; jismoniy faollik; o'z his tuyg'ularini to'g'ri qabul qilish; emotsiyalarni boshqarish;
M7	**Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ruhiy salomatlikka yo'naltirilgan chora-tadbirlari.** Ruhiy salomatlik Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan inson o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishi, hayotning normal stresslariga dosh bera oladigan, samarali va samarali mehnat qilishi, shuningdek, o'z hissasini qo'shishi mumkin bo'lgan farovonlik holati sifatida tavsiflanadi.
M8	**O'zbekistonda ruhiy salomatlikka qaratilgan qonun va loyihalar hamda chora-tadbirlar.** O'zbekistonda ruhiy salomatlikka yo'naltirilgan va ijtimoiy tashkilotlar. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 19.06.2023 yildagi PQ-196-son.
M9	**Bolalar va o'smirlarni ruhiy salomatligi.** O'smirlardagi ruhiy salomatlik muammolari odamlar o'ylagandan ko'ra tez -tez uchraydi – xayriyatki, ularning aksariyati juda davolanadi! Taxminan 10-20% o'smirlar dunyoda ruhiy kasalliklarga duch kelishadi, lekin ularning aksariyatiga etarlicha tashxis qo'yilmagan va davolanmagan.
M10	**Tizimli yondashuv nuqtai nazaridan bolalar va o'smirlar ruhiy salomatligini baholash mezonlari**
M11	**Bolalar va o'smirlarni ijtimoiy-ruhiy moslashuvi.** O'spirinning ruhiy salomatligi bilan bog'liq muammolarni hal qilmaslik keyingi hayotga ta'sir qiladi, jismoniy va ruhiy salomatlikka zarar etkazadi va kattalar kabi hayot kechirish imkoniyatlarini cheklaydi. Ruhiy salomatlik bilan bog'liq muammolarning alomatlarini anglash va sizga yoki yaqiningizga to'g'ri keladigan qadamlarni tashlash doimiy ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqarishi mumkin.
M12	**Oila va ruhiy kasallik: oilaga kasallikni engishga nima yordam beradi.** Oila muhiti va ruhiy kasalliklar. Oilada sog'lom ijtimoiy muhitning bola ruhiyatiga ijobiy ta'siri.
III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar 24 s. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
S1	Ruhiy salomatlik tushunchasi
S2	Ruhiy salomatlik va ijtimoiy hayot
S3	Ruhiy salomatlik ko'rsatkichlari

S4	Shaxsning individual salomatligi
S5	Inson psixikasini buzadigan omillar
S6	Ruhiy salomatlikni asrash va ruhiy buzilishlarni oldini olishga qaratilgan ijtimoiy terapiya
S7	Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ruhiy salomatlikka yo'naltirilgan chora-tadbirlari
S8	O'zbekistonda ruhiy salomatlikka qaratilgan qonun va loyihalar hamda chora-tadbirlar
S9	Bolalar va o'smirlarni ruhiy salomatligi
S10	Tizimli yondashuv nuqtai nazaridan bolalar va o'smirlar ruhiy salomatligini baholash mezonlari
S11	Bolalar va o'smirlarni ijtimoiy-ruhiy moslashuvi
S12	Oila va ruhiy kasallik: oilaga kasallikni engishga nima yordam beradi.
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza III-M 38 s.	
M13	**Psixoijtimoiy reabilitatsiya: zamonaviy yondashuv.** Ijtimoiy psixologik reabilitatsiya mijoz(nogirin va boshqalar)ga jamiyatda va atrof muhitda adaptatsiya jarayonining samarali kechishiga, ma'naviy-psixologik muvozanatga erishishga, o'ziga ishonishga, psixologik diskomfortni bartaraf etishga, to'liq hayot bilan yashab ketishga yordam beradi.
M14	**Ijtimoiy ish mijozlarini uyda parvarishlashining mazmun va mohiyati.** Oilaga yordam ko'rsatishning individual dasturini amalga oshirish. Ijtimoiy tashxis qo'yish. Oila bilan ishning tahlili. Tavsiyalarni berish. Diagnostika usullari(kuzatish, suhbat, maslahat, "Nogironlik bilan rivojlanishni baholash"so'rovnomasi, ko'rish va eshitish skriningi). Ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatish uy sharoitida tabiiy muhitda, kundalik mashg'ulotlar orqali amalga oshiriladi: jismoniy ko'rsatmalar; namoyishlar; ko'rsatmalar;
M15	**Keksalarni uyda parvarish qilishni tashkil etish.** O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 27.12.2023 yildagi PQ-410-son. Keksalar va ularning oila a'zolariga kundalik hayotda zarur bo'lgan o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish yoki mustaqil faoliyat ko'nikmalarini o'rgatish. Keksalarni uyda parvarish qilish texnologiyasi shunga asoslanadiki, keksalarlar bevosita mahalliy jamiyatda yashaydi va zarur bo'lgan yordmni yashash joyidan olishlari kerak. Ushbu texnologiyani amalga oshirishda muvaffaqiyatga erishish sharti - bu oilada o'qitadigan va doimiy ravishda nazorat qiladigan bir guruh odamlar mavjudligi. Oila murabbiyi - bu reabilitatsiya xodimlarining topshiriqlari bo'yicha bola bilan ishlaydigan oila a'zosi.
M16	**Keksalarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi.** So'nggi yillarda Davlatimiz rahbari boshchiligida olib borilayotgan islohotlar natijasida keksa va nuroniylarning ijtimoiy faolligini oshirish va ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash maqsadida qator institutsional o'zgarishlar amalga oshirildi. "Keksalik va hozirgi zamon: mavjud holat, rivojlanish

	tendensiyalari va istiqboldagi muammolar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami 5 Jumladan, mahalla va nuroniylarni qo'llab-quvvatlashga oid 10 dan ortiq qonunchilik hujjati (1 ta qonun, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 5 ta Farmoni va Qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 4 ta qarori) qabul qilindi, 16 ta normativ-huquqiy hujjatlar takomillashtirildi. Ushbu jarayonda xorijiy mamlakatlar tajribasidan xabardor bo'lish. Xorijiy xalaqaro loyihalar.
M17	**O'zbekistonda keksalarga qaratilgan davlat siyosati.** Keksalarni e'zozlash, ularga munosib hurmat ko'rsatish masalasi Yangi O'zbekistonda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida qaralmoqda. Keyingi yillarda amalga oshirilgan o'zgarishlar natijasida keksa avlod vakillarining moddiy va maishiy sharoitlari yaxshilandi, ularning jamiyatdagi nufuzi oshdi. Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda nuroniy otaxon va onaxonlarimizning ulkan tajribasidan unumli foydalanib, ma'naviy muhit barqarorligida hamda yosh avlodni tarbiyalashda ularning ishtiroki ortib bormoqda.
M18	**Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishni tashkil etish.** Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy himoya qilish borasida shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan "Nogironligi bo'lgan shaxslarni hamda aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini qo'llab-quvvatlashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni imzolandi. Ushbu Farmon nogironligi bo'lgan shaxslar, ayniqsa, doimiy parvarishga muhtoj bo'lgan bolalarni parvarishlayotgan oilalarni davlat tomonidan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish, ijtimoiy yordamning zamonaviy mexanizmlarini amalga oshirishda yangi yondashuvlarni joriy etishga qaratilgani bilan ham ahamiyatlidir.
M19	**Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi**
M20	**O'zbekistonda nogironligi bor shaxslarga qaratilgan davlat siyosati.** 2022-yilda qabul qilingan va 2030-yilgacha amalda bo'luvchi Milliy Ijtimoiy Himoya Strategiyasi (MIHS) barcha fuqarolarni ijtimoiy himoya qilishning minimal darajasini ta'minlash maqsadida ijtimoiy himoyaning ustuvor yo'nalishlari va maqsadlarini belgilab beradi. Strategiyaga muvofiq, aholini ijtimoiy himoya qilishni kengaytirish, xususan, nogironlar kabi ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlarga alohida e'tibor qaratish maqsadida mamlakatda ijtimoiy ta'minotni boshqarish, moliyalashtirish va ta'minlashga oid yo'nalishlarda bir qator qonunlar va huquqiy-me'yoriy hujjatlarga o'zgartirishlar kiritildi.
M21	**Bemorlarni uyda parvarish qilishni tashkil etish asoslari.** Turli kasalliklarda bemorni parvarish qilishning o'ziga xos xususiyatlari bor. Shu bilan birga barcha bemorlarga tegishli umumiy parvarish qoidalari mavjud. Bemorning ma'lum bir tartibga amal qilishi, to'g'ri ovqatlanishi, vrach buyurganlarini to'la-to'kis bajo keltirishi,

	bemor ahvolini uzluksiz kuzatib borish, shuningdek dard tufayli zaiflashib qolgan organizmni boshqa kasalliklardan himoya qilish ham bemorni parvarish qilishga kiradi.
M22	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya xalqaro loyihasini O'zbekistonda joriy etilishi.** Ijtimoiy reabilitatsiyaning mohoyati va mazmuni Ijtimoiy reabilitatsiyaning tamoyillari Tibbiy reabilitatsiya ijtimoiy reabilitatsiyaning bir qismi sifatida.«Jamoa darajasidagi reabilitatsiya» dasturining tamoyillari va JRX ishini tashkil etish.
M23	**Jamoa darajasidagi rebilitatsiya loyihasini ijtimoiy ish bilan bog'liqligi.** Nogironligi bor shaxslarning ijtimoiy muhiti va ijtimoiylashuvining asosiy jihatlari. Nogironligi bo'lgan shaxslar va ularning oila a'zolariga kundalik hayotda zarur bo'lgan o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish yoki mustaqil faoliyat ko'nikmalarini o'rgatish. JDR texnologiyasi shunga asoslanadiki, nogironligi bo'lgan shaxslar bevosita mahalliy jamiyatda yashaydi va zarur bo'lgan yordmni yashash joyidan olishlari kerak. Ushbu texnologiyani amalga oshirishda muvaffaqiyatga erishish sharti - bu ota-onalarni oila murabbiyi rolida o'qitadigan va doimiy ravishda nazorat qiladigan bir guruh odamlar (jamoa reabilitatsiya xodimlari) mavjudligi. Oila murabbiyi - bu jamoa reabilitatsiya xodimlarining (JRX) topshiriqlari bo'yicha bola bilan ishlaydigan oila a'zosi.
M24	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasini mijozlar va ijtimoiy hayotidagi ahamiyati.** Bola ijtimoiylashuvi va ijtimoiy reabilitatsiyada JDR dasturining roli. Mahalliy hamjamiyat resurslarini muvofiqlashtirish orqali oilalarga ijtimoiy ahamiyatga ega muammolarni hal qilishda yordam berish. Shunday vaziyatda bo'lgan boshqa oilalar bilan aloqa o'rnatishga yordam berish (o'z-o'ziga yordam guruhlari, nogironligi bo'lgan shaxslarning tashkilotlari, oilaviy yoki ota-onalar tashkilotlari orqali).
M25	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasini yuda parvarishlash bo'yicha tavsiyalari.** Reabilitatsiyaning texnik vositalaridan (RTV) foydalanish: RTV ni tayinlash jarayoni; zarur baholash turlari; Erta aralashuv dasturida o'yin guruhlarini tashkil etish.
M26	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan ko'zi ojiz shaxslarning oila a'zolari uchun tayorlangan dasturning mazmun va mohiyati.** Dunyo bo'ylab 1 milliarddan ortiq (15%) odamlarning nogironligi bor va buraqam o'sishni davom etayapti. Cheklangan resurslar va reabilitatsiya xizmatlaridan foydalanish imkoniyati, shuningdek, mavjud nuqsonlarning og'irligisharoitida nogironligi bor shaxslarni 50% dan ortig'i hech qanday ta'lim vareabilitatsiya muassasalariga bormaydi. Shu munosabat bilan Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan tavsiya etilgan "Jamoa darajasida reabilitatsiya"(JDR) dasturi bo'yicha uyda reabilitatsiya tadbirlarini tashkil etish dolzarbdir.

M27	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan eshitish yoki nutqida nuqsoni bor shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.** JDR kontseptsiyasi kuzatishi bo'yicha, aynan oila a'zolari nogironligi bo'lgan shaxsga muntazam, kundalik ta'lim va g'amxo'rlik ko'rsatishga qodir bo'lgan eng yaxshi "ijtimoiy resurs" hisoblanadi.Kundalik reabilitatsiya texnologiyasi, nogironligi bo'lgan shaxsning hayotini normallashtirishga, insonning shaxsiy ehtiyojlariga yo'naltirilganligiga, oilaning o'z resurslarini faollashtirishga, uy-joy sharoitini nogironligi bor shaxsning ehtiyojlariga moslashtirishga hamda mahalliy hamjamiyatni safarbar qilish va nogironligi bor shaxslarni ijtimoiy inklyuziyasiga yo'naltirilgan.
M28	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan eshitish yoki nutqida nuqsoni bor shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.** Kundalik hayotda zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatish va ijtimoiy hayotga jalb qilish uchun ijtimoiy ahamiyatga ega muassasalar bilan o'zaro hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali nogironligi bo'lgan shaxslar va ularning oila a'zolarining hayot sifatini normallashtirish va yaxshilash.
M29	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan harakat sistemasida nuqsoni bo'lgan shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.** Ijtimoiy muassasalar tarmog'i orqali, Ijtimoiy muassasalarga mustaqil ravishda borish imkoniga ega bo'lmagan, malakali psixologik, huquqiy va boshqa turdagi yordamga muhtoj nogironligi bo'lgan shaxslarning oilalarini ijtimoiy reabilitatsiya qilish jarayoniga ota-onalar, oila a'zolari, mutaxassislar va boshqa manfaatdor shaxslarni faol jalb etish uchun sharoit yaratish.
M30	**Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan ruhiy nuqsoni bo'lgan shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.** Nogironligi bo'lgan shaxslarni rivojlanishiga va ularning oilalariga yashashjoyida yordam berish maqsadida, doimiy ravishda reabilitatsiyasini taskillashnirish. Jarayonning barcha ishtirokchilarini (shu jumladan mahalliy hamjamiyatni) nogironligi bo'lgan shaxslar bilan o'zaro hamkorlik qilish usullari va texnologiyalariga o'rgatish.
M31	**O'zbekistonda uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarga qaratilgan davlat siyosati.** Nogironligi bo'lgan shaxslarni himoya qilish sohasidagi O'zbekiston Respublikasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri – nogironligi bo'lgan shaxslarning Konstitutsiyamizda ko'zda tutilgan shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy huquq va erkinliklarini xalqaro huquqning umume'tirof etilgan printsiplari va normalari hamda O'zbekiston qo'shilgan xalqaro shartnomalarga muvofiq holda, boshqa fuqarolar bilan teng ravishda ta'minlash hisoblanadi.

M32	**Uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarning ijtimoiylashui.** Nogironligi bor shaxslar psixikasi, ularning ijtimoiy guruhlarda o`zlarini qabul qilishlarida, jamiyatda ular bilan sodir bo`ladigan muammolar, kamchiliklar va shu bilan birga bunday shaxslarning sezgilaridagi ijobiy va salbiy o`zgarishlar.
III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar 38 (S) Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
S1	Psixoijtimoiy reabilitatsiya: zamonaviy yondashuv
S2	Ijtimoiy ish mijozlarini uyda parvarishlashining mazmun va mohiyati
S3	Keksalarni uyda parvarish qilishni tashkil etish
S4	Keksalarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi
S5	O'zbekistonda keksalarga qaratilgan davlat siyosati
S6	Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishni tashkil etish
S7	Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi
S8	O'zbekistonda nogironligi bor shaxslarga qaratilgan davlat siyosati
S9	Bemorlarni uyda parvarish qilishni tashkil etish asoslari
S10	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya xalqaro loyihasini O'zbekistonda joriy etilishi
S11	Jamoa darajasidagi rebilitatsiya loyihasini ijtimoiy ish bilan bog'liqligi
S12	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasini mijozlar va ijtimoiy hayotidagi ahamiyati
S13	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasini yuda parvarishlash bo'yicha tavsiyalari
S14	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan ko'zi ojiz shaxslarning oila a'zolari uchun tayorlangan dasturning mazmun va mohiyati.
S15	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan eshitish yoki nutqida nuqsoni bor shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.
S16	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan eshitish yoki nutqida nuqsoni bor shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.
S17	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan harakat sistemasida nuqsoni bo'lgan shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.
S18	Jamoa darajasidagi reabilitatsiya loyihasi tomonidan ruhiy nuqsoni bo'lgan shaxslarning oila a'zolari uchun dasturning mazmun va mohiyati.
S19	O'zbekistonda uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarga qaratilgan davlat siyosati
S20	Uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarning ijtimoiylashui

IV. **Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1	Ruhiy salomatlik tushunchasi
2	Ruhiy salomatlik va ijtimoiy hayot
3	Ruhiy salomatlik ko'rsatkichlari
4	Shaxsning individual salomatligi
5	Inson psixikasini buzadigan omillar
6	Ruhiy salomatlikni asrash va ruhiy buzilishlarni oldini olishga qaratilgan ijtimoiy terapiya
7	Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ruhiy salomatlikka yo'naltirilgan chora-tadbirlari
8	Bolalar va o'smirlarni ruhiy salomatligi
9	Tizimli yondashuv nuqtai nazaridan bolalar va o'smirlar ruhiy salomatligini baholash mezonlari
10	Bolalar va o'smirlarni ijtimoiy-ruhiy moslashuvi
11	Oila va ruhiy kasallik: oilaga kasallikni engishga nima yordam beradi.
12	Psixoijtimoiy reabilitatsiya: zamonaviy yondashuv
13	Ijtimoiy ish mijozlarini uyda parvarishlashining mazmun va mohiyati
14	Keksalarni uyda parvarish qilishni tashkil etish
15	Keksalarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi
16	O'zbekistonda keksalarga qaratilgan davlat siyosati
17	Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishni tashkil etish
18	Nogironligi bor shaxslarni uyda parvarish qilishda xorij tajribasi
19	O'zbekistonda nogironligi bor shaxslarga qaratilgan davlat siyosati
20	Bemorlarni uyda parvarish qilishni tashkil etish asoslari
21	O'zbekistonda uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarga qaratilgan davlat siyosati
22	Uy sharoitida parvarishlashga ehtiyoji bo'lgan shaxslarning ijtimoiylashui

"Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Shu mazmunda MT da nazarda tutilgan mavzular haqida talabalar ish olib borishadi. Barcha keltirilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

	"Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash" fanidan talabalar, ushbu mavzuga oid tadqiqotlar ko'lami, ushbu yordamga muhtoj guruhning o'ziga xos muammo va jihatlarini hamda ular bilan ijtimoiy ish olib borish texnologiyasi haqida ***tasavvur va bilimga ega bo'lishi;*** Talaba **"Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash"** fanining alohida fan sifatida mavqyeiga ega bo'lishi, o'rganilayotgan fanining dolzarb muammolarini to'g'ri talqin qilish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.*** • Talaba o'zlashtirayotgan fan bo'yicha egallagan bilimlarini tahlil qilish to'plangan tajribani ilmiy va pedagogik amaliyotda samarali qo'llash ***malakalariga ega bo'lishi kerak.***
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; *munozara,* *o'z-o'zini nazorat.* "Aqliy hujum", "Muammo"; Krossvord Annogrammalar Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6. ASOSIY ADABIYOTLAR:

Asosiy adabiyotlar:

1. Двенадцать лекций о психиатрии и психическом здоровье. – 3-е изд. перераб. – М.: МБА, 2018. – 196 с.
2. Сетко Н.П. Психическое здоровье детей и подростков: монография, Оренбург. – Изд.-во ОрГМУ, 2019. – 335 с.
3. Социальная работа с различными группами населения. Под ред. Н.Ф. Басова. Издательство:Проспект. 663 стр.
4. Ганиева Маърифат Ҳабибовна. Ижтимоий иш асослари. Методик кулланма - Тошкент, 2010 й. - 92 бет.
5. Основы ухода на дому. Пособие для волонтеров Службы сестер милосердия / Белорусское Общество Красного Креста . – Минск : Белсэнс, 2011.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toskkent: O'bbekiston. 2017.

2. Павленок П. Введение в профессию социалный работник. - М., 1998.
3. Шубина А.В. Особый ребенок: уход и развитие. Методичекое пособие. - Ташкент: РССАД. 2009.
4. Ганиева М.Х. Введение в социальную работу. Методическое пособие. - Ташкент. 2011. - 96 с.
5.Ganieva M.X., Karamyan M.X., Latipova N. M Ijtimoiy ish asoslari. O'quv- uslubiy qo'llanma. - Toshkent: JAHON PRINT. 2012.-8 2

AXBOROT MANBALARI:

http://www.ziyonet.uz/

7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "____"_____ 1 -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: **Baxriyeva D.X.** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti.
9.	**Taqrizchilar:** **Salimov Yu.** – Viloyat mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi Bandlikka ko'maklashish, tadbirkorlik va oilaviy biznesni rivojlantirish bo'limi boshlig'i, sotsiologiya fanlari nomzodi. (93) 34545898 **Negmatov I.** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Sotsiologiya va ijtimoiy ish kafedrasi mudiri, dotsent tel:(94) 5353602.

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Normamatova M.N.

Kafedra mudiri: **I.Negmatov**

Fakultet dekani: **A.Aymatov**

Sh. Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A. S. Soleyev**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti Baxriyeva D.H. tomonidan tayyorlangan 60920100 – Ijtimoiy ish (faoliyatning turli sohalari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi uchun tuzilgan "Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Ruhiy salomatlik Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan inson o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishi, hayotning normal stresslariga dosh bera oladigan, samarali va samarali mehnat qilishi, shuningdek, o'z hissasini qo'shishi mumkin bo'lgan farovonlik holati sifatida tavsiflanadi. ruhiy salomatlik — bu samarali faoliyat, boshqalar bilan munosabatlar va o'zgarishlarga moslashish va noqulay vaziyatlarni yengish qobiliyatiga olib keladigan aqliy funktsiyaning muvaffaqiyatli bajarilishi. Ruhiy salomatlik bilan bog'liq muammolar stress, yolg'izlik, depressiya, tashvish, munosabatlardagi muammolar, yaqin kishining o'limi, o'z joniga qasd qilish fikrlari, qayg'u, giyohvandlik, o'z-o'ziga zarar etkazish, turli darajadagi ruhiy kasalliklar yoki boshqa ruhiy kasalliklardan kelib chiqishi mumkin. Terapevtlar, psixiatrlar, psixologlar, ijtimoiy ishchilar, hamshiralar yoki oilaviy shifokorlar terapiya, maslahat yoki dori-darmon kabi muolajalar orqali ruhiy kasalliklarni boshqarishda yordam berishi mumkin.

Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar
fakulteti, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish"
kafedrasi mudiri,
falsafa fanlari nomzodi **dotsent I.Negmatov**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI
PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIY SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti Baxriyeva D.H. tomonidan tayyorlangan 60920100 – Ijtimoiy ish (faoliyatning turli sohalari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi uchun tuzilgan "Ruhiy salomatlik va uy sharoitida parvarishlash" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Ruhiy salomatlik kundalik hayotning turli holatlarida fikrlash, hissiyotlar va xatti-harakatlar bilan bog'liq. Shuningdek, u sizga stressni boshqarish, boshqalar bilan yashash va muhim qarorlarni qabul qilishni aniqlashga yordam beradi.Sog'liqni saqlashning boshqa shakllari singari, ruhiy salomatlik ham hayotning barcha bosqichlarida, bolalikdan va o'spirinlikdan katta yoshgacha bo'lgan davrda muhim ahamiyatga ega. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) statistik ma'lumotlariga ko'ra, ruhiy salomatlik muammolari kasalliklarning global yukining taxminan 15% ni tashkil qiladi. 2 Ruhiy salomatlikning etishmasligi depressiya yoki tashvish kabi ko'plab somatik va affektiv kasalliklarga yordam beradi. Ruhiy salomatlik masalasi nafaqat davolanishdan keyingi aniq psixik buzilishlarga taalluqli, balki ularning oldini olish sohasiga o'zini o'zi qadrlash, shaxslararo munosabatlar kabi jihatlar bilan belgilanadigan ijtimoiy-madaniy muhitni targ'ib qilish bilan ham mos keladi. bolalar va yoshlarning boshlang'ich ta'limidan kelib chiqishi kerak bo'lgan munosabatlar va boshqa elementlar. Huquq sotsiologiyasi sotsiologiya va huquqshunoslikning ilmiy sohasi sifatida ancha uzoq tarixga ega (yuz yildan ortiq), ammo mustaqil sotsiologik va huquqiy gumanitar fan sifatida u faqat 20-asrning ikkinchi yarmida huquqiy va huquqshunoslikni tizimli ravishda birlashtirgan holda institutsionallashtirildi. sotsiologik ilmiy bilimlar. Zamonaviy milliy huquqiy ta'lim tizimida huquq sotsiologiyasi umumiy nazariy va umumta'lim xarakteriga ega mustaqil o'quv fanidir. Huquq sotsiologiyasi – huquq va davlat haqidagi fanlar tizimi sifatida huquqshunoslik hamda jamiyat haqidagi fan sifatida, turli ijtimoiy tizimlarning shakllanishi, rivojlanishi va o'zaro ta'sirining xususiyatlari, tendentsiyalari va qonuniyatlari to'g'risidagi fan sifatidagi huquqshunoslik haqidagi ilmiy bilimlarni sintez qiluvchi ilmiy bilimlarning fanlararo tarmog'i hisoblanadi.

Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Viloyat Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi "Hunnlikka ko'maklashish, tadbirkorlik va oilaviy biznesni rivojlantirish" bo'limi boshlig'i, sotsiologiya fanlari nomzodi **Salimov Yu.G'.**